

HIV'le İnfekte Olgularda Hepatit B ve Hepatit C Seroprevalansının Araştırılması

Investigation of Hepatitis B and Hepatitis C Seroprevalence in HIV-Infected Patients

Ayşe İnci

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul, Türkiye

Özet

Amaç: İnsan immün yetmezlik virusu (HIV) ile infekte hastalarda ortak bulaşma yollarının olması nedeniyle hepatit B virusu (HBV) ve hepatit C virusu (HCV) ile koinfeksiyon sık görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, HIV ile infekte olgularda HBV ve HCV enfeksiyonu sıklığının incelenmesidir.

Yöntemler: Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde Ocak 2015-Mayıs 2017 tarihleri arasında izlenen 68 HIV ile infekte olgu retrospektif olarak incelendi.

Bulgular: Yapılan çalışmada toplam 4 (%5.9) olguda HBV enfeksiyonu, 3 (%4.4) olguda HCV enfeksiyonu tespit edildi.

Sonuçlar: HIV ile infekte olgularda HBV ve HCV koinfeksiyonları önemli bir sorundur. Tüm HIV hastaları, HBV ve HCV enfeksiyonu açısından taranmalıdır. *Klinik Dergisi 2018; 31(1): 34-6.*

Anahtar Sözcükler: HIV, hepatit B, hepatit C, koinfeksiyon.

Abstract

Objective: Coinfections with human immunodeficiency virus (HIV) infections and hepatitis B virus (HBV) and/or hepatitis C virus (HCV) are frequent because of common transmission route. It was aimed to investigate the seroprevalence of HBV and HCV infections in HIV-infected cases.

Methods: In this study, 68 HIV-infected patients who were admitted to Kanuni Sultan Süleyman Training and Research Hospital between January 2015 and May 2017 were evaluated, retrospectively.

Results: In this study, 4 (5.9%) cases with HBV infection and 3 (4.4%) cases with HCV infection were detected.

Conclusions: Coinfection with HBV and HCV is an important problem in HIV-infected patients. All patients with HIV infection should be screened for HBV and HCV. *Klinik Dergisi 2018; 31(1): 34-6.*

Key Words: HIV, hepatitis B, hepatitis C, coinfection.

Giriş

Ülkemizde 1985-2016 yılları arasında "human immunodeficiency virus" (HIV) ile infekte olmuş olgu sayısı 14 695'tir. HIV enfeksiyonuna ülkemizde en sık 20-49 yaş arasında rastlanmaktadır (1). Bulaşma yollarının benzer olması nedeniyle HIV ile infekte kişilerde hepatit B virusu (HBV) ve hepatit C virusu (HCV) enfeksiyonlarının birlikteliğine sık rastlanmaktadır (2,3). HIV ile infekte kişilerin, HBV ve/veya HCV ile infekte olması, son yıllarda tüm dünyada karaciğer hastalığına bağlı önde gelen morbidite nedenidir. Koinfeksiyonlu olgularda HIV enfeksiyonu, HBV ve HCV enfeksiyonunun seyirini hızlandırmakta; siroz ve hepatoselüler karsinoma ilerlemesini kolaylaştırmaktadır (4). HIV ve bir

hepatit virusuyla koinfekte olgular, siroz ve hepatoselüler karsinom açısından yakından takip edilmelidir (5). HIV enfeksiyonu saptanan olgularda hepatit göstergeleri mutlaka araştırılmalıdır. Koinfekte olgular, uygun tedavi seçimi yapılabilmesi için yakından takip edilmelidir (6).

Bu çalışmanın amacı, HIV-pozitif olgularda HBV ve HCV enfeksiyonunun sıklığının belirlenmesi ve sonuçlarımızın konuyla ilgili ülkemizden ve yurtdışından yapılmış olan çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmasıdır.

Yöntemler

Bu çalışmada, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde

Cite this article as: İnci A. [Investigation of hepatitis B and hepatitis C seroprevalence in HIV-infected patients]. *Klinik Derg.* 2018; 31(1): 34-6. Turkish.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Ayşe İnci, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul, Türkiye

E-posta/E-mail: ays.2004@yahoo.com.tr

(Geliş / Received: 29 Mayıs / May 2017; Kabul / Accepted: 6 Ağustos / August 2017)

DOI: 10.5152/kd.2018.10

Ocak 2015-Mayıs 2017 tarihleri arasında izlenen toplam 68 HIV ile infekte olgunun dosyaları HBV ve HCV seroprevalansları yönünden bilgisayar kayıtlarından retrospektif olarak incelendi. Olgular hepatit göstergeleri açısından değerlendirildi. HIV ile infekte olgulardan, HBsAg-pozitif olan olgular ve anti-HCV-pozitif olup HCV-RNA-pozitif olgular belirlendi.

Bulgular

Bu çalışmada retrospektif olarak incelenen toplam 68 HIV ile infekte olgudan HBsAg-pozitif olan olgu sayısı 4 (%5.9), anti-HCV-pozitif olup HCV-RNA-pozitif olgu sayısı 3 (%4.4) olarak belirlendi. HBsAg-pozitif olguların 3'ü erkek, biri kadın; yaş ortalamaları 36.5'ti. Anti-HCV ve HCV-RNA-pozitif 3 olgunun 2'si kadın, biri erkek; yaş ortalamaları 42.2'ydi. HBsAg-pozitif olguların tümünün Türk vatandaşı; HCV-pozitif olguların ikisinin yabancı uyruklu, birinin Türk vatandaşı olduğu belirlendi.

İrdeleme

HIV ile infekte hastalarda HBV ve HCV infeksiyonları da araştırılmalıdır. Bu hastalarda kronik viral hepatitler daha hızlı ilerler ve siroz gelişme oranı daha hızlı olmaktadır. Hastalara tanı sonrası viral hepatitler için etkin tedavi verilebilir. Tenofovir içeren antiretroviral tedavilerle HBV'nin replikasyonunu baskılamak mümkünken direkt etkili antiviral ilaçların geliştirilmesiyle HCV infeksiyonunun tedavisi de mümkün hale gelmiştir (7).

HIV ile infekte olgularda hepatit tedavisindeki amaç hastalığın ilerlemesini önlemektir. Viral replikasyon baskılandığı takdirde histolojik aktivitede düzelme olur ve hastalığın ilerleme riski azalır. Bu olgularda kronik hepatitin ilerlemesi ve hastalığa bağlı komplikasyonların görülme sıklığı daha

yüksektir ve bu yüzden HIV ve bir hepatit virusuyla koinfekte olgularda karaciğer hastalığına bağlı mortalite oranı da artış göstermektedir (8). Yapılan çalışmalarda koinfeksiyon oranları değişken oranlarda bildirilmiştir. Bununla birlikte koinfeksiyon prevalansı coğrafi farklılığa ve bulaşma yollarına göre değişebilmektedir. HBV/HCV koinfeksiyonu sıklığının damar içi uyuşturucu kullanımı olanlarda daha yüksek olduğu belirtilmektedir (9).

Çalışmamızda koinfeksiyonlu olguların cinsiyet dağılımına bakıldığında HIV/HBV olgularının %75'inin (3/4); HIV/HCV olgularının ise %33'ünün erkek (1/3) olduğu görülmüştür. Daha önce 180 HIV ile infekte olguyu inceleyerek koinfeksiyon oranını %4.4 olarak bulduğumuz çalışmamızda ise HIV/HBV ile koinfekte olguların %62.5'inin erkek (5/8) olduğu belirlenmiştir (10).

Çalışmamızda HIV/HBV koinfeksiyonu oranının %5.9; HIV/HCV koinfeksiyonu oranının %4.4 olduğu belirlenmiştir. Konuyla ilgili ülkemizden ve yurtdışından yapılmış bazı çalışmaların sonuçları Tablo 1'de karşılaştırılmıştır.

Çalışmamız tek merkez sonuçlarını içerdiğinden dolayı olgu sayımız nispeten azdır. Çalışmamızda HIV/HCV koinfeksiyonu oranının yüksek çıkmasının, tek merkez sonuçlarını içerdiğinden dolayı olgu sayımızın az olmasından ve anti-HCV-pozitif 3 olgudan 2'sinin yabancı olmasından kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz.

HIV-pozitif hastaların sağkalım oranları, yüksek derecede etkin antiretroviral tedavi (HAART) sonrasında belirgin olarak artmış ve bununla birlikte bulaşma yolları benzer olduğundan kronik hepatit gibi uzun dönemli sağlık problemleri de ön plana çıkmaya başlamıştır (21). Sonuç olarak, koinfeksiyon sıklığının belirlenebilmesi açısından daha fazla hasta sayısını içeren çalışmalar planlanmalı, koinfekte olgularda klinik tablonun daha ağır seyredebileceği düşünüldüğünde, gerekli durumlarda aşılama yapılmalı, tedavinin planlanması açısından HIV ile infekte tüm olgular hepatit açısından taranmalıdır.

Çıkar Çatışması

Yazar, herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.

Kaynaklar

1. Türkiye'de HIV/AIDS Vakalarının Yıllara Göre Dağılımı Aralık 2016 [İnternet]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi HIV/AIDS Tedavi ve Araştırma Merkezi [erişim 28 Mayıs 2017]. <http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/verilerAralik2016.pdf>.
2. Kaptan F, Örmən B, Türker N, et al. İnsan immün yetmezlik virüsü ile enfekte 128 olgunun retrospektif olarak değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi*. 2011; 31(3): 525-33.
3. Koziel MJ, Peters MG. Viral hepatitis in HIV infection. *N Engl J Med*. 2007; 356(14): 1445- 54. [CrossRef]
4. Chandra N, Joshi N, Raju YS, Kumar A, Teja VD. Hepatitis B and/or C co-infection in HIV infected patients: a study in a tertiary care centre from South India. *Indian J Med Res*. 2013; 138(6): 950-4.
5. Çalık Başaran N, Ünal S. HIV, hepatit C ve hepatit B koinfeksiyonları. *Türkiye Klinikleri Dahili Tıp Bilimleri Dergisi*. 2007; 3(28): 45-53.
6. Ural S, Kaptan F, Türker N, et al. İnsan immün yetmezlik virusuyla infekte olgularda hepatit B virusu ve hepatit C virusu infeksiyonu seroprevalansı. *Klinik Derg*. 2010; 23(3): 100-4. [CrossRef]

Tablo 1. Çeşitli Çalışmalarda Bulunan Koinfeksiyon Oranları

Yazarlar	Olgu Sayısı	HIV/HBV (%)	HIV/HCV (%)
Kaptan ve arkadaşları (1)	82	4.8	3
Ural ve arkadaşları (6)	70	14.2	12.8
İnci ve arkadaşları (10)	180	4.4	-
Kumbasar ve arkadaşları (11)	71	4	6
Altuntaş ve arkadaşları (12)	949	6.2	0.9
Bhaumik ve arkadaşları (13)	453	3.8	0.44
Geretti ve arkadaşları (14)	838	16.7	-
Cho ve arkadaşları (15)	1500	10.6	-
Archampong ve arkadaşları (16)	3108	8.3	-
King ve arkadaşları (17)	1520	15.5	-
Gillis ve arkadaşları (18)	1223	10.5	9.2
Nikolopoulos ve arkadaşları (19)	1729	6	-
Djuidje ve arkadaşları (20)	75	16	-
Bu çalışma	68	5.9	4.4

7. Sili U, Tekin A, Korten V. İnsan bağıışıklık yetmezlik virüsü enfeksiyonu olan hastada kronik viral hepatit. *Viral Hepat J.* 2016; 22(2): 39-42. [\[CrossRef\]](#)
8. Aygen B. HIV, hepatit B/C koinfeksiyonları: tedavi. *Türk HIV AIDS Derg.* 2005; 8(4) 121-9.
9. Tripathi AK, Khanna M, Gupta N, Chandra M. Low prevalence of hepatitis B virus and hepatitis C virus co-infection in patients with human immunodeficiency virus in Northern India. *J Assoc Physicians India.* 2007; 55: 429-31.
10. İnci A, Fincancı M, Soysal F. HIV/HBV koinfeksiyonlu olguların değerlendirilmesi. *J Clin Anal Med.* 2015; 6(4): 439-42.
11. Kumbasar Karaosmanoğlu H, Altuntaş Aydın Ö, İnce ER, Nazlıcan Ö. HIV/AIDS hastalarında hepatit B ve hepatit C seroprevalansı. *Viral Hepatit Derg.* 2009; 14(2): 53-6.
12. Altuntas Aydın Ö, Yemisen M, Kumbasar Karaosmanoglu H, et al. Low prevalence of hepatitis c virus infection among HIV-positive patients: data from a large-scale cohort study in Istanbul, Turkey. *Hepat Mon.* 2014; 14(8): e18128. [\[CrossRef\]](#)
13. Bhaumik P, Bhattacharjee P, Sil SK. Hepatitis B and hepatitis C virus co-infection among human immunodeficiency virus infected patients of Tripura. *International Journal of Scientific Study.* 2015; 3(6): 77-80.
14. Geretti AM, Patel M, Sarfo FS, et al. Detection of highly prevalent hepatitis B virus coinfection among HIV-seropositive persons in Ghana. *J Clin Microbiol.* 2010; 48(9): 3223-30. [\[CrossRef\]](#)
15. Cho Y, Bonsu G, Akoto-Ampaw A, et al. The prevalence and risk factors for hepatitis B surface ag positivity in pregnant women in eastern region of Ghana. *Gut Liver.* 2012; 6(2): 235-40. [\[CrossRef\]](#)
16. Archampong TN, Lartey M, Sagoe KW, et al. Proportion and factors associated with Hepatitis B viremia in antiretroviral treatment naïve and experienced HIV co-infected Ghanaian patients. *BMC Infect Dis.* 2015; 16:14. [\[CrossRef\]](#)
17. King S, Adjei-Asante K, Appiah L, et al. Antibody screening tests variably overestimate the prevalence of hepatitis C virus infection among HIV-infected adults in Ghana. *J Viral Hepat.* 2015; 22(5): 461-8. [\[CrossRef\]](#)
18. Gillis J, Cooper C, Rourke S, et al. Impact of hepatitis B and C co-infection on health-related quality of life in HIV positive individuals. *Qual Life Res.* 2013; 22(7): 1525-35. [\[CrossRef\]](#)
19. Nikolopoulos GK1, Paraskevis D, Hatzitheodorou E, et al. Impact of hepatitis B virus infection on the progression of AIDS and mortality in HIV-infected individuals: a cohort study and meta-analysis. *Clin Infect Dis.* 2009; 48(12): 1763-71. [\[CrossRef\]](#)
20. Djuidje MN, Ambassa AC, Guiateu TM, Moundipa FP. Human immunodeficiency virus and hepatitis B virus (HIV/HBV) co-infection in people living with HIV/AIDS identified in Yaoundé Central Hospital, Cameroon: Seroprevalence and impact on the disease progression. *Journal of AIDS and HIV Research.* 2017; 9(6): 123-8. [\[CrossRef\]](#)
21. İnci A, Fincancı M, Yardımcı AC, Fersan E. HIV enfekte yaşlı olguların değerlendirilmesi. *Flora.* 2014; 19(2): 74-9.